

HÄNSYFTA, v. n. 1. *H. på*, se *Syfta på* (fig.) — *Hänsyftande*, n. 4.

HÄNSYFTNING, f. 2. Handlingen, hvarigenom hänsyftas på något. — 2) Innehållet af hvad som hänsyftas. *En oförskämd h.* — *Syn.* (för begge bem.) Anspelning, Allusion.

HÄNSYN, f. sing. Nytt ord, lånat ifrån danskan och redan allmänt brukadt i de adverbiala uttrycken: *Med h. af, i h. till*, i betraktande af, i anseende till.

HÄNVISA, v. a. 1. o. 2. 1) Gifva anvisning till någon eller något. *Man h-ste oss till borgmästaren, till adresskontoret. H. till sjelfva källorna.* — 2) Gifva part, sökande, till känna, att han bör vända sig till en viss domstol, ett visst embetsverk, o. s. v. *H. en rättssökande till vederbörlig domstol, till domare, till högre rätt. H. en klagande till tullrätten.* — 3) (absolut) *H. på*, gifva anledning att förmoda, misstänka; vända tankarna på; bevisa. *Detta drag af honom h-r på mycken själslapphet. Händelsen h-r på ett föga bekant förhållande.* — *Hänvisande*, n. 4.

HÄNVISNING, f. 2. 1) Handlingen, hvarigenom någon hänvisas. — 2) Utslag, hvarigenom någon af domstol, embetsverk o. s. v., hänvises till annat forum, annan auktoritet. Har sammansättningen Besvärshänvisning.

HÄPEN, hä'p'n, a. 2. neutr. — *et.* Plötsligt och i högsta grad bestört, förskräckt. *Han blef helt h. vid denna oförmodade anblick.* — *Syn.* Se *Förvånad*.

HÄPENHET, f. 3. En persons tillstånd, då han blifvit häpen. *I h-en visste han ej, hvad han skulle säga.* — *Syn.* Se *Förvånning*.

HÄPNA, v. n. 1. Blifva häpen. *H. vid, öfver, för något. Han är så oförskämd, att man kan h. deröfver.*

HÄPNAD, m. sing. Se *Häpenhet*.

HÄR, m. 2. 1) (ursprungl.) Stor mängd. Brukas för denna mening nu endast i högre stil och poesi. *Himmelens h.*, änglarne; äfv. himlakropparne. *Skogens, luftens h.*, skogens djur, fåglarne. — 2) Betydlig samling af trupper under en fältherres befäl. (Enligt Skaldespråket i Eddan betydde *Her* fordom en trupp af hundra man.) *Med en stor h. infalla i ett land. En h. af Ryssar, Fransmän, Engelsmän.* — *Syn.* *Armé*.

HÄR, adv. 1) På detta ställe. *H. bor han. H. var det som händelsen skedde. H. i landet, i detta land. H. i verlden, i lifvet*, i denna värld, detta lif. *Den h., Det h.*, se *Den*, II. *En h.*, *en der*, några ell. flera på spridda, olika ställen. *H. om dagen*, en af de sist förflutna dagarna. *H. om året*, för några år sedan. — *Syn.* *Härstädes*. — 2) Vid denna punkt, vid detta ställe (i tal, skrift, o. s. v.), vid denna sak, fråga. *Läs icke längre: stanna h. H. få vi en svår fråga att utreda.* — 3) Brukas i förbindelse med åtskilliga partiklar, isynnerhet ortadverb, antingen i fysisk eller moralisk mening, och dels afskildt, dels sammansättningsvis. *H. och der, h. och hvar*, på spridda ställen, på somliga ställen. *Än h., än der*, på flera ställen. *H. bakom, bortåt, bredvid, h. framför, h. invid, h. förbi*, bakom detta ställe, o. s. v. *H. inne, h. inuti, h. inifrån, h. innanföre, h. nedanföre, h. nere, h. nerifrån, h. ofvanföre, h. uppe, h. utanför, h. ute*, inne på detta ställe, inuti detta ställe, o. s. v. Sammansättningarna: *Häraf, Härån, Här-efter*, m. fl., ses här nedan. — 4) Nyttjas ofta i förbindelse med imperativen af verbet *Se*, för att

utmärka något, som i samma ögonblick tilldrager sig, och väcka andras uppmärksamhet derpå, eller för att gifva mer uttryck åt meningen. *Se h. kommer han nu! Se h. ha vi honom! Se h. är det! Se h., tag. H. ha vi honom nu igen!* — *Se Der*, 6.

HÄRAD, hä'radd, m. 3. Mindre distrikt af ett landskap, som utgöres af ett visst antal socknar och bildar en särskilt lagsaga med en Häradshöfding till domare. — *Ss.* *H-sbo*.

Anm. Ordet anses af Ihre vara bildadt af *Her*, trupp af hundra man, och *Reid*, utrustning, emedan ursprungligen *Härad* kallades ett distrikt, som till landets försvar eller krigståg uppstälde 100 man. I st. f. *Härad* brukades i Svea Rike mest *Hundari*.

HÄRADSALLMÄNNING, m. 2. Skogstrakt, som begagnas gemensamt af ett helt härad.

HÄRADSBOKHÅLLARE, m. 3. Se *Härads-skrifvare*.

HÄRADSDOMARE, m. 3. Förste bisittaren i en häradsnämnd.

HÄRADSFOGDE, m. 2. pl. — *fogdar*. Se *Kronofogde*.

HÄRADSHÖFDING, m. 2. Domare i en häradsrätt. Var ursprungligen äfven styresman i häradet.

HÄRADSHÖFDINGERÄNTA, f. sing. En viss skatt, som fordom utgick till häradshöfdingarnes underhåll.

HÄRADSKISTA, f. 4. Det förvaringsrum, som bör finnas vid hvarje tingsställe, för häradets insegel och häradsrättens handlingar.

HÄRADSNÄMD, f. 3. De tolf bisittarne i en häradsrätt, kallade nämde män.

HÄRADSRÄTT, m. 3. Domstol på landet, vanligen en i hvarje härad, bestående af domaren (Häradshöfdingen) och nämnden, af hvilka den förre ransakar, men begge gemensamt döma.

HÄRADSSKRIFVARE, m. 3. Tjensteman, som förrättar mantalsskrifningen och debiteringen i ett fogderi, uppgör fogderiets räkenskaper samt kontrollerar kronofogden.

HÄRADSSYN, f. 3. Laga syn, som anställes af häradsrätt.

HÄRADSTING, n. 3. En häradsrätts sammanträde, för att döma i dit hörande mål.

HÄRAF, hä'raf o. här'av, adv. Af denna, detta, af dessa. *H. blir till slut en vana. Den slutsats, jag h. drager. Hvad slutar ni h.?* — *Jfr. Anm. under Deraf.*

HÄRBERGE, se *Herberge*.

HÄRBOD, f. 2. (gam.) Tält.

HÄRBONAD, m. sing. (gam.) Se *Härklädnad*.

HÄRBUD, härbúd, n. 3. (gam.) Uppbåd till krig.

HÄRD, m. 2. I. 1) (i allm.) Ställe, hvarpå eld vanligen tändes och underhålles, för någon viss förrättning, t. ex. matlagning. Vanligen säges Eldstad, Spisel. Brukas mest i poesi. — 2) (bergv.) a) Stor eldstad vid smältverk, hvaruti smältningen sker med tillhjälp af blåster, och vanligen genom smältans beröring med brännmateriale. *H. i en stångjernsmedja.* — Bildar några sammansättningar, såsom: Stångjernshärd, Smideshärd, Drifhärd, m. fl. — *Syn.* *Åssja.* — b) Sluttade brädvägg, hvarpå förut bokad malm renas genom vaskning.

HÄRD, m. 2. (mest i plur.) II. Skuldra. Brukas numera sällan.

HÄRDA, v. a. 1. (af *Härd*) 1) Göra härd. *H. koppar genom hamring. H. stål*, gifva det